

**R. P. Ioannis De Lvgo Hispalensis, E Societate Iesv, In
Collegio Romano eiusdem Societ. olim Theologiæ
Professoris, nunc S. R. E. Cardinalis, Disputationes
Scholasticæ, Et Morales, De Sacramentis in ...**

Lugo, Juan de

Lugduni, 1652

Disputatio II. Quotuplex sit sacramentum Eucharistiæ.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-82340](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-82340)

homini taliter disposito; ubi dispositio non se tenet ex parte Christi, sed ex parte illius, cui Christus, mediis talibus signis, petit tantam gratiam; & licet petat etiam, quod illa dispositio hominis acceptetur à Deo ut meritum congruum ad talem gratiam, non tamen facit, quod dispositio concurrat ut causa condigna, atque adeo ut causa sacramentalis, vel pars sacramenti. Aliud est in sacramento Pœnitentiæ, in quo Christus voluit assumere dolorem ipsum internum pœnitentis ad significandum, & causandum effectum; atque ideo dolor ille ut eleuatus, & assumptus à Christo, concurrat non solum ut causa congrua, sed etiam ut causa efficax, & condigna ad effectum gratiæ sacramentalis, quia est pars ipsius sacramenti ex Christi institutione, sine qua non solum non datur effectus sacramenti, sed nec sacramentum validum: cum tamen alia sacramenta etiam sine dolore, aut dispositione debita suscepta, sint vera, & valida sacramenta, licet non habeant effectum gratiæ sacramentalis, unde constat, dispositionem illam non esse partem illorum Sacramentorum, sicut est pars sacramenti Pœnitentiæ.

disputatione dicendum est, de quo breuiter S. Thomas in præfenti art. 2.

SECTIO I.

Verum Eucharistia sit unum Sacramentum in specie atomi.

Negarunt aliqui: Aureolus apud Capreolum d. 8. q. 1. arg. contra 2. conclus. Gabr. q. 2. art. 2. & lect. 53. in Canonem; & indicat Maior apud Suarez in præfenti disput. 1. de Euchar. sect. 3. fundamentum potissimum est, quia species panis cum corpore Christi constituit sacramentum specie diuersum ab illo, quod resultat ex sanguine & speciebus vini, & utrumque continetur sub Eucharistia: ergo Eucharistia complectitur sacramenta specie diuersa.

Communis tamen, & vera sententia affirmat, Eucharistiam esse vnicum sacramentum in specie atomi. Ita S. Thomas in præfenti, quem sequuntur reliqui apud Suarez, & Valquez in præfenti, qui plures referunt; & hanc sententiam amplexus est Catechismus Pij V. dicens: Non plura, sed vnum tantum sacramentum Ecclesiæ auctoritate docti confitemur. Hæc sententia potest ex duplici capite probari. Primum, si dicamus sacramentum ex speciebus panis, & corpore Christi non differre specie à sacramento ex speciebus vini cum sanguine, sed solum numero. Secundum, si admittantur hæc duo differre specie incompleta, & partiali; ordinari tamen ad componendam vnam speciem integram, & totalem; nam licet materia, & forma hominis differant inter se specie partiali, homo tamen non est species subalterna, sed infima, quia est vna species totalis, & integra, composita ex duabus speciebus partialibus; quare videndum nunc est, ex quo capite istorum probanda sit nostra conclusio.

Nonnulli enim recentiores probant eam ex primo capite, dicuntque sanguinem sub speciebus vini non differre specificè à sacramento, quod resultat ex corpore, & speciebus panis, sed solum numero: nam licet species panis, & vini differant specificè; item corpus, & sanguis Christi differant etiam specificè; cæterum in ratione sacramenti non differunt specificè, constituentur enim in ratione sacramenti per significationem; quare cum significatio gratiæ sit eadem in utraque parte Eucharistiæ (utraque enim significat eandem gratiam nutritionis,) non est unde differant specie hæc duæ partes.

Dices; sacramentum non solum componitur ex significatione, sed etiam ex re significante; ergo eius differentia specifica non solum desumenda est ex significatione gratiæ, sed etiam ex diuersitate rei, quæ assumitur ad significandum. Sed contra; quia licet coloratum non solum includit colorem, sed subiectum; cæterum equus albus, & homo albus non differunt specie in ratione colorati, quia ad hanc differentiam non attenditur diuersitas subiectorum, sed formarum; ergo similiter licet sacramentum corporis, & sanguinis differant materialiter ratione subiecti, non differunt specie in ratione sacramenti: hæc enim differentia reduplicat supra rationem formalem sacramenti, quæ est significatio.

Confirmatur primum, quia nemo dixerit, sanguinem sub speciebus vini albi constituere sacramentum diuersum specificè ab eo, quod resultat è speciebus vini rubri, licet probabile valde sit, hæc duo vina differre in specie: ergo similiter ubi manet eadem significatio, parum refert, quod species vini, & panis differant inter se. Confirmatur secundum; quia Baptismus institutus fuisse ita, ut posset fieri cum aqua,

DISPUTATIO II.

Quotuplex sit Sacramentum Eucharistiæ.

SECTIO I. *Verum Eucharistia sit unum sacramentum in specie atomi?*

SECTIO II. *Verum, multiplicatis speciebus sacramentalibus, multiplicetur numero sacramentum Eucharistiæ.*

SECTIO III. *Vnde sumenda sit pluralitas huius Sacramenti in sententia, quæ dicit species etiam in recto significari.*

POST QUAM vidimus de essentia Eucharistiæ, facile erit iudicare de eius unitate. Potest autem quæstio esse de unitate specifica, & de unitate numerica: an scilicet Eucharistia contineat plura sacramenta numero diuersa; de quibus in hæc

Namquam dispositio concurrens ut causa condigna, atque adeo ut causa sacramentalis, vel pars sacramenti, sicut est in sacramento Pœnitentiæ.

111. Quod dictum est de dispositione, dicendum est eodem modo de intentione recipiendi Eucharistiam: nam licet intentio suscipiendi sacramentum in adultis sit necessaria ad valorem sacramenti; ut diximus in tractatu de Sacramentis in comm. disput. 9. sect. ult. In Eucharistia tamen intentio adulti requiritur quidem ad fructum, non tamen ad valorem sacramenti; atque ideo sicut dispositio concurrens aliquo modo ad effectum, & non est pars sacramenti, sic intentio concurrens quidem ut conditio necessaria ad effectum sacramenti, est enim quasi applicatio spiritualis, qua homo se applicat spiritualiter ad hoc sacramentum, non tamen est pars sacramenti. Et quidem facilius constat, intentionem non esse partem: non enim requiritur, ut aliquid causans gratiam per modum meriti saltem de congruo; nam licet intentio non sit actus meritorius, & bonus, sed vel sit actus indifferens, vel etiam malus venialiter, adhuc sufficit ad hoc, ut Eucharistia operetur gratiam; quia illa intentio sufficit ad reddendam communionem voluntariam: & sicut sufficeret ad reddendum validum Baptismum, vel Ordinem, &c. sic sufficit ad applicandum sacramentum Eucharistiæ, quantum satis est, ut sit communio humana, & possit conferre suos effectus sacramentales.

Aureolus, Gabriel, Maior.

Communis & vera sententia affirmat esse unum sacramentum in specie atomi.

Primum probatur.

Secundum.

2. Sanguis sub speciebus vini non differit specie à corpore sub speciebus panis in ratione sacramenti.

3. Instantia.

Diluitur.

4. Confirmatur, quia species vini albi non constituunt sacramentum diuersum ab eo quod resultat ex speciebus vini rubri, licet forte hæc duo vina specie differant.

Confirmatur
secundò.

aqua, vel cum vino, proculdubio Baptismus nō ideo completeretur sacramenta specie diuersa, quia uterque Baptismus significaret eandem animæ lotionem; ergo similiter, si vtraque species panis, & vini, significant eandem gratiam nutritionis, non debent differre specificè hæc duo sacramenta.

5.
Ha dua par-
tes differunt
specie non to-
tali, sed par-
tiali.

Cæterum mihi adhuc probabile est, has duas partes differre specificè inter se, specie quidem non totali, sed partiali, vt postea videbimus: quia licet distinctio specifica in ratione sacramenti non debeat attendi, nisi habeat diuersas significationes, vt probatum est, habent tamen sacramentum corporis, & sacramentum sanguinis diuersas significationes. Ad quod probandum non vtor ea ratione, quam aliqui insinuant, quod species panis significant corpus, species vini significant sanguinem, hæc enim significatio non est constitutiva formaliter in ratione sacramenti: quia sacramentum formaliter non constituitur, nisi per significationem gratiæ sanctificantis, quare nisi differant in significatione gratiæ, non videntur differre in ratione sacramenti. Hac ergo ratione prætermittitur, probandum est aliter, differre specificè has duas partes Eucharistiæ, quia scilicet species vini habent significare alium nouum gratiæ effectum in eo etiam, qui accepit corpus; quod infra disp. 12. probandum est: alioquin non significaretur per vtramque speciem plenitudo conuiuii spiritualis: significatio autem illa calicis diuersa est non solum numero, sed etiam specie à significatione hostiæ: hostia enim significat per modum cibi: calix verò per modum potus, vt colligitur ex verbis Christi: *Caro mea verè est cibus, & sanguis meus verè est potus*; vbi sicut corpori tribuitur cibare spiritualiter, ita sanguini potare spiritualiter: ergo significant eodem modo species panis, & vini.

Hostia signi-
ficat per mo-
dum cibi, ca-
lix per mo-
dum potus.

6.
Instantia.

Dicunt, ex parte rei significantis differre quidem; nam species panis comeduntur, species vini potantur: at verò ex parte rei significatæ, non differre; quia tam cibatur spiritualiter anima per calicem, quam per hostiam; & eandem satietatem, & plenitudinem conuiuii accipit per quamlibet speciem, quam per vtramque, sed contrà; quia præterquam quod a. disp. 12. ostendimus, sanguinem non esse cibum spirituale, neque è contra carnem esse potum, pro nunc sufficiat, quod ex prædicta solutione sequitur, vtramque speciem non significare plenitudinem conuiuii, & perfectam satietatem magis quam singulas; quia si singulæ præstant eandem satietatem spirituale: ergo singulæ illam significant: nam sacramenta id significant, quod causant; ergo duæ species non magis significant satietatem plenam spirituale, & plenitudinem conuiuii, quam singulæ. Consequens autem est falsum; nam iuxta communem Theologorum ideo Eucharistia instituta est sub duplici specie, vt significaretur conuiuium plenum, quod quidem singulæ species non congrue significant.

7.
Licet ergo
partes Eu-
charistiæ dif-
ferant speci-
ficè, componit
tamè vnicam
speciem sa-
cramenti.

Supposito ergo, quod partes Eucharistiæ differant specificè inter se, restat probandum, non esse duo sacramenta totalia, sed ex illis componi vnicam integram speciem sacramenti: non enim repugnat, ex partibus diuersis specie resultare vnicam speciem atomam: sicut homo, qui est species infima, resultat ex materia, & forma diuersis non solum specie, sed genere.

Probant ali-
qui, sed male.

Igitur, quod vtraque species Eucharistiæ componat vnicum sacramentum totale, probant aliqui ex eo, quod simul instituta fuerit à Christo vtraque pars sacramenti. Sed est probatio inefficax, quia simul etiam potuerunt institui plura sacramenta totalia. Alij probant, quia sacramentum hoc signifi-

cat sacrificium Crucis ex sua institutione: illud autem sacrificium non significatur completè per vnicam speciem, sed per vtramque, vt repræsentetur sanguinis effusio, & animæ à corpore separatio. Hoc argumento vtitur Suarez in præfati, sed non probat intentum, quia hoc sacramentum (vt vidimus) non constituitur in ratione sacramenti per hoc, quod est significare sacrificium Crucis, sed per significationem gratiæ; quare licet in ratione significantis sacrificium singulæ species significant partialiter, si tamen significant gratiam totalem, singulæ essent sacramentum totale.

Aliter posset probari ex eo, quod sacramentum Calicis est sanguis Christi, & sacramentum sub specie panis est corpus Christi; quare cum corpus, & sanguis Christi sint partes Christi, non possunt singulæ esse sacramentum totale, sed partiale. Sed contrahoc est, quod denominatio sacramenti partialis non prouenit ex eo, quod res significans sit partialis, sed ex eo quod significet partialiter: sicut si anima Christi causeret ipsa sola gratiam, licet ipsa anima sit ens partiale, non tamen diceretur causa partialis, quia in ratione causæ non componeret cum alia; ergo si ipsa formalis significatio competit totaliter corpori Christi, non dicitur corpus Christi sacramentum partiale, licet si entitas partialis.

Vnica ergo ratio à priori, cur hæc duo sint sacramenta partialia, seu partes eiusdem sacramenti, sumi debet ex ipsa significatione; quia scilicet quælibet pars significat partialiter gratiam conuiuii; nam, vt supra diximus, per Eucharistiam significatur plenitudo conuiuii spiritualis, quæ non significatur totaliter, & plene, sed solum partialiter per singulas species seorsum; quare cum significatio vnius speciei ordinetur ad integrandam cum significatione alterius speciei integram significationem vnius conuiuii, hinc est, singulas species non esse sacramentum totale, sed solum partiale.

Confirmatur primò, ex modo loquendi Conciliorum, Ecclesiæ, & Patrum, apud quos frequenter tota Eucharistia appellatur sacramentum in singulari; quod si aliquando appellantur in Missæ Collectis sacramenta in plurali, intelligi debet de sacramentis partialibus, non totalibus, alioquin si essent totalia, nunquam posset appellari sacramentum in singulari.

Confirmatur secundò, quia si essent duo sacramenta totalia, Ecclesiæ haberet plusquam septem sacramenta, contra mentem Conciliorum, & Patrum. Hoc argumentum indicat Catechismus supra allegatus: illud tamen reiciit P. Vasq. ubi supra n. 3. quia licet Eucharistia contineret sub se duo sacramenta; posset tamen dici, Ecclesiæ habere septem sacramenta; quia illa duo continentur sub vno genere Eucharistiæ: neque enim quando numerantur septem Ecclesiæ sacramenta, numerantur omnes species infimæ sacramentorum, sed sufficit, quod numerentur genera; quia etiam Ordo numeratur pro vno sacramento, & tamen continet sub se septem, vel octo Ordines specie diuersos.

Cæterum adhuc hoc argumentum non videtur contemnendum, nec dici potest, Ecclesiæ solum numerare genera sacramentorum; nam in eo sensu etiam posset dici, Ecclesiæ solum habere duo sacramenta; alterum mortuorum, sub quo continentur Baptismus, & Pœnitentia; alterum viuorum, sub quo continentur alia; quem tamen modum loquendi meritò damnarent omnes; ergo ideo, quia Ecclesiæ non solum numerat genera, sed species sacramentorum. Neque obstat sub Ordine contineri plura sacramenta, quia illa omnia sunt etiam sacramenta partialia;

partialia; ex illis enim omnibus conflatur vnicum sacramentum Ordinis totale, & completum, significans gratiam necessariam ad ministrandum in Ecclesia; quod quidem sacramentum totale vnicam habet speciem infimam, & non solum subalternam.

Dices; ergo qui suscipit vnam speciem, non suscipit integrum sacramentum Eucharistiae; nec in sacramento asseruatur integrum sacramentum sub vna specie.

Respondeo, loquendo in rigore de sacramento totali, sine inconuenienti posse concedi has, & similes sequelas. Ceterum in communi modo loquendi appellandum est corpus Christi sub specie panis Sacramentum simpliciter: sicut qui comedit etiam partem carnis, dicitur simpliciter comedere carnem, licet non comedat carnem integram, sed partialem.

Adverte tamen, facilius posse admitti de singulis speciebus non esse integrum conuiuium, quam non esse Sacramentum integrum: sicut qui in prandio sumit vnum, vel duo fercula ex multis, non dicitur sumpsisse integrum prandium: bene tamen dicitur sumpsisse integrum cibum & integrum alimentum; quia sumit, quod sufficit ad cibandum, & alendum. Sic qui sumit vnicam speciem, non dicitur sumere integrum conuiuium Eucharistiae; & dici tamen potest sumere integrum alimentum, & sacramentum integrum, quia id, quod sumit, potest sufficienter alere, & causare, gratiam nutrimentalem. Ratio autem est, quia in compositis homogeneis, scilicet ex partibus, quarum singulae habent nomen totius, ut ignis, aqua, &c. & quarum singulae non indigent aliis ad sui conseruationem, & ad operandum; licet ex multis partibus resulet vna aqua, vnus ignis completus; singulae tamen partes separatim dicuntur simpliciter aqua, ignis totalis, &c. Cum ergo partes sacramenti Eucharistiae singulae sint sacramenta, quia singulae significant, & causant gratiam, consequens est, ut per separationem singulae dicantur sacramenta, & quidem integrum sacramentum, non quidem integrum conuiuium; quia hoc nomine significatur totum artificiale resultans ex multis ferculis, vel ex cibo, & potu: sed tamen dicuntur singulae separatim integrum sacramentum: quia per separationem acquirunt denominationem totius, quam prius non habebant.

SECTIO II.

Vtrum, multiplicatis speciebus sacramentalibus, multiplicentur numero sacramenta Eucharistiae.

13. **Q**uestio haec est de modo loquendi; oportet tamen scire, quomodo consequenter ad nostra principia loquendum sit de pluralitate, vel vnitare numerica sacramenti Eucharistiae; an scilicet per plures Missas conficiantur plura, an vnum sacramentum Eucharistiae?

Aliqui docent, ad pluralitatem sacramenti Eucharistiae non esse attendendam solam pluralitatem specierum: nam Sacerdos sumit tres partes hostiae separatas, & tamen non dicitur sumere tria sacramenta, sed attendendam etiam pluralitatem fumentum, vel sumptionum, tunc enim iam incipiunt species habere aliquam distinctionem moralem in ratione ferculi, seu cibi spiritualis, quae distinctio ad pluralitatem sacramenti attendenda est. In quam sententiam satis inclinat P. Suarez disp. 1. de Eucharistia sect. 4. & eam tenet cum aliis noster Valentia tom. 4. disp. 6. q. 1. punct. 4.

P. Valquez disp. 168. cap. 2. quem sequuntur alij

Recentiores, censet, solam pluralitatem specierum sufficere ad constituenda plura numero sacramenta Eucharistiae, licet ab eodem simul sumantur: quia cum sacramentum Eucharistiae non constituatur intrinsece ex sumptione, consequens est, ut ipsa sumptio non possit intrinsece multiplicare essentiam sacramenti: per id enim aliquid distinguitur ab aliis, per quod constituitur in suo esse: unde cum sumptio non constituat, non poterit distinguere hoc sacramentum ab alio. Cum autem species sint aliquid intrinsece pertinens ad sacramentum, necesse est, ut multiplicatis speciebus, non sit idem sacramentum; sicut, multiplicata anima rationali, non maneret idem homo.

Mihi magis placet, sacramentum Eucharistiae nec per pluralitatem specierum, nec sumptionum multiplicari numero, sed simpliciter, & absolute loquendo posse dici vnum & idem numero sacramentum Eucharistiae, quod vbiq; terrarum ab omnibus fidelibus accipitur. Quam sententiam ut probabilem, & Theologicam laudat P. Suarez vbi supra; & consequenter ad nostra principia debemus eam omnino amplecti. Omissis autem rationibus, quibus eam probat Suarez vbi supra, quae efficaces non sunt, probari potest ex iis, quae diximus disp. praecedenti sect. 3. Eucharistiam scilicet, licet includat intrinsece corpus Christi, & species, importare tamen in recto corpus Christi, & species de connotato: ergo non multiplicantur numero Eucharistiae, licet multiplicentur species. Probatur consequentia, quia ad pluralitatem concreti debet plurificari, quod significatur in recto: non enim essent duo alba, si duae albedines ponantur in eodem subiecto: bene autem e contra, si vna albedo ponatur in duobus subiectis, erunt duo alba; quia album dicit in recto solum subiectum: ergo cum Eucharistia dicat in recto solum corpus Christi, & non species, non erunt plures Eucharistiae, multiplicatis speciebus; quia idem corpus Christi sub omnibus continetur. Quem modum loquendi significasse videtur Paulus 1. Cor. 10. Omnes vnum corpus sumus, qui de vno pane participamus: vocat enim Eucharistiam vnum & eundem panem; vbi non de vnitare specifica (ut aliqui volunt) sed de numerica debet intelligi; alioquin non bene inferret, esse omnes fideles vnum corpus: sicut nec in naturalibus bene inferret, esse omnes idem corpus, quia de eodem alimento in specie participamus.

Obiicies primo, ergo species panis, & vini non constituunt duo sacramenta etiam partialia contra id, quod diximus sect. praecedenti. Probatur sequela; quia idem numero Christus continetur sub vtraque specie: ergo si plures species panis non constituunt plura numero sacramenta, quia idem numero corpus Christi continetur sub omnibus illis: sic nec species panis, & vini constituunt plura sacramenta partialia; quia idem numero Christus continetur sub illis; nec refert species panis, & vini differre specificè, quia etiam si ponantur duo colores specie diuersi in vno subiecto, non dicuntur duo colorata, sed vnum. Respondeo negando sequelam. Ratio discriminis est, quod sub speciebus panis, & vini, licet contineatur idem Christus; ceterum ex vi verborum non continetur idem, sed sub speciebus panis continetur corpus, & sub speciebus vini sanguis: Eucharistia autem (ut diximus disp. praeced. sect. 2.) non constituitur intrinsece in ratione sacramenti per id, quod ponitur per concomitantiam, nec supponit in recto, strictè loquendo, nisi pro eo, quod ponitur ex vi verborum: quare cum corpus & sanguis sint entitates diuersae, hinc est, per vtramque speciem constitui non vnicum, sed duo sacramenta partialia.

Obiicies

15. *Conclusio simpliciter loquendo sacramentum istud est vnum & idem numero sacramentum.*

15.

Conclusio simpliciter loquendo sacramentum istud est vnum & idem numero sacramentum.

Si duae albedines ponantur in eodem subiecto, non essent duo alba.

1. Cor. 10;

16.

Obiicies primo, species panis & vini non constituunt duo sacramenta partialia.

Responsio, ratio discriminis quo ex vi verborum sub speciebus panis continetur corpus, sub speciebus vini continetur sanguis.

17.
Obiectio se-
cunda.

Responsio.

Obiicies secundò; si corpus Christi contineretur sub speciebus olei, posset constituere aliud differens specie sacramentum per modum medicinæ, quod quidem distingueretur à sacramento Eucharistiæ: ergo licet idē corpus Christi sub duplici specie panis, potest constituere duo sacramenta numero distincta. Respondeo; si corpus Christi contineretur sub speciebus olei, & vt sic esset sacramentum medicinæ, tunc quidem Eucharistia & illud sacramentum non dicerentur in rigore duo sacramenta, sed vnum sacramentum affectum duplici significatione sacramentalis totali specie diuersa: sicut si idem subiectum afficiatur albedine, & nigredine, non erunt duo colorata, sed vnum coloratum pertinens pro formali ad duas species totales coloris: sic etiam in prædicto casu essent due rationes formales sacramenti specie diuersæ: non tamen essent duo sacramenta; quia sacramentum illud importat in recto corpus Christi, & non potest multiplicari, nisi multiplicato illo, quod importatur in recto.

18.
Clemens
Papa.
Obiicitur vltimo.

Respondeo.

Vltimò potest obiici modus loquendi Clementis Pontificis Epist. 2.1. relati in cap. *Tribus gradibus*, de Consecrat. d. 2. vbi docet, tot holocausta esse offerenda in altari, quot populo possint sufficere; ergo sentit Pontifex, plura numero sacramenta Eucharistiæ suscipi à fidelibus; sacramentum enim Eucharistiæ holocaustum est: sunt autem plura holocausta, ergo plura sacramenta. Respondeo in primis, apud Clementem non haberi illud verbū, tot holocausta, quod refertur à Suarez; sed tanta, inquit, holocausta offerantur, quanta populo sufficere possint. Aliud autem est, tot esse sacramenta, aliud, tanta esse sacramenta: nam primum significat pluralitatem, quam negamus; secundum solum significat magnitudinem quantitatis, ad quam non oportet multiplicari id, quod significatur in recto; sufficit additio quantitatis: nam si eadem homini addideret alia quantitas, esset maior homo, non tamen duo: sic ergo dici posset, corpus Christi sub maiori quantitate panis esse maius sacramentum, non dignitate, sed extensione. Deinde secundò dici potest, Pontificem ibi loqui vulgari modo de holocaustis pro hostiis ante consecrationem; sicut etiam vulgò dicitur consecrari quatuor, vel quinque hostias; vbi hostia non sumitur rigore, sed pro victima oblata, sed pro pane, vel quantitate panis, sub qua ponitur corpus Christi, in quo sensu vulgari hostia non est sacramentum. Si verò hostia sumatur strictè pro re oblata, sicut non dicuntur plura sacramenta, sic nec plures hostiæ; vt habetur expressè in c. *In Christo*, de Consecrat. d. 2. vbi Ambrosius ex vnitatem corporis Christi infert, non esse plures hostias, sed vnam. Vna, inquit, hostia, non multa. Sicut enim, quod vbiq; offertur, vnum est corpus, & non multa corpora; ita & vnum sacrificium. Ex quibus verbis non parum confirmatur nostra sententia.

Ambros.

SECTIO III.

Vnde sumenda sit pluralitas huius sacramenti in sententia, quæ dicit, species etiam in recto significari.

19.
Quid dicen-
dum sit in
sententia as-
serente species
significari in
recto.

Impugnatur
regula quam
asserit Vas-
quez.

Supposita nostra sententia, quod Eucharistia non dicat in recto species, sed corpus, & sanguinem Christi, hæc omnia facillè intelliguntur: in sententia tamen contraria asserente, species etiam significari in recto, difficilius assignatur regula firma, ad multiplicanda sacramenta Eucharistiæ ex multiplicatione specierum. Nam in primis regula illa vniuersalis P. Vasquez, quod tot sint sacramenta, quot sunt species, atque adeo in pyxide esse tot sacra-

menta, quot sunt particule cōsecratæ, hoc, inquam, difficile est; primò, quia est contra communem modum loquendi: nemo enim dicit, Sacerdotem dum sumit hostiam in tres partes diuisam, sumere tria sacramenta Eucharistiæ: sicut nec qui comedit frustum panis in tres partes diuisum, dicitur comedere tres cibos. Secundò, quia si essent plura sacramenta, deberent causare plures gratias, & habere plures significationes distinctas.

Respondet Vasquez num. 37. non causari plures gratias, quia sumptio est conditio, sine qua hoc Sacramentum non operatur; & licet sacramenta sint plura, sumptio est vna, & limitat Sacramentum ad vnum effectum. Sed contra, quia in primis plures causæ applicatæ per vnicam applicationem, adhuc operantur plures effectus, eo quod applicatio sit solum conditio: si ergo sumptio est solum conditio, & sacramenta sunt plura, singula ponent suum effectum. Deinde non video, cur sumptio tunc sit magis vna, quàm sacramenta, quæ sumuntur; quod enim attinet ad distinctionem physicam, tam distinguitur physice sumptio vnius particule, vel hostiæ à sumptione alterius, quàm vna hostia, vel particula ab alia. Si verò dicas, sumptionem esse vnam moraliter, quia fit vna pars post aliam absque interruptione morali: ergo ad vnitatem etiam sacramenti sufficit similis coniunctio moralis; cur enim plus requiratur ad vnitatem sacramenti, quàm ad vnitatem sumptionis?

Confirmari, ac explicari potest in aliis sacramentis: nam sacramentum Pœnitentiæ habet etiam plures partes integrantes, quarum singulæ possent esse sacramentum seorsim; & tamen non dicitur plura sacramenta, sed vnum propter vnitatem moralem, licet habeant distinctionem physicam: ergo idem dici potest de sacramento Eucharistiæ. Maiorem ostēdo, quia ponamus hominem accedere ad Confessionem cū duplici actu doloris, & singula peccata bis confiteri, ecce ex parte materiæ sunt partes, quarum singulæ sufficerent ad vnum sacramentum: nam ex vno actu doloris ex illis, & ex vna confessione eorundem peccatorum posset postea fieri aliud sacramentum. Quod etiam de forma absolutionis suo modo dici potest: nam licet Sacerdos semel solum absoluat, sed reuera singulæ syllabæ absolutionis proferuntur successiue, & taliter, vt dimidia pars prolationis singulorum syllabarum sufficeret ad integrandam sufficentem absolutionem velocius probatam; vnde illa absolutio posset diuidi in duas, quarum quælibet sufficeret ad vnum sacramentum: nunc tamen non sunt plura sacramenta, sed vnum propter coniunctionem moralem. Ergo licet due particule cōsecratæ, si seorsim sumerentur, sufficerent ad duas refectiones, coniunctio tamen moralis, quam habent, quando simul sumuntur, facient, quod non sint duo sacramenta, sed vnum.

Hinc autem soluitur argumentum Patris Vasquez, quo probat suam sententiam hoc modo. Vnitatem artificialis sacramenti sumenda est ex eo, quod est essentiale, aut substantiale sacramento in genere suo, non ex aliquo accidentario; nihil autem est essentiale in genere sacramenti in pluribus particulis consecratis, ex quo sumatur vnitatem, cum tamen sit aliquid essentiale, ex quo sumatur pluralitas; nam loci propinquitas, aut quod vnica sumptio, aut ab eadem persona sumantur, sunt accidentalia sacramento, vt constat: vnitatem etiam formæ consecrationis non iuuat, tum quia vnica forma Baptismi possunt plures simul baptizari, & fieri plura sacramenta: non est ergo, vnde sumatur vnitatem sacramenti in prædicto casu.

Ad

23. *Aduersarij* bunt Aduersarij adducendo in primis exempla multa, in quibus vnitas, vel pluralitas desumitur ex alia qua circumstantia accidentali: sic voluntates eiusdem obiecti mali dicuntur vnum, vel plura peccata propter continuationem, vel interruptionem temporis; ita vt plures voluntates eiusdem obiecti, etiam si sint physice diuersae, propter continuationem tamen moralem sint vnum peccatum, quae absque illa continuatione essent plura peccata, cum tamen illa continuatio, seu temporis circumstantia non sit constitutum essentiale peccati. Sic etiam sumptio Eucharistiae in sententia eiusdem Vasquez debet esse vna, vel multiplex propter solam circumstantiam continuationis, vel interruptionis secundum tempus, quae quidem circumstantia non constituit intrinsecè, & essentialiter in ratione sumptionis sacramentalis. Omnes ergo debemus fateri, posse multiplicari aliqua ex circumstantia non pertinente intrinsecè ad eorum quidditatem, & essentialitatem. Quod etiam in re physica ostendi potest: ex

ostenditur in re physica. vna enim aqua sunt per separationem duae aquae, quae separatio solum ponit negationem continuationis; continuatio autem non est aliquid constituens aquam in esse aquae, sed in esse vnius aquae: sic ergo potest fieri vnum sacramentum per aliquid, quod non constituit in ratione sacramenti, sed in esse vnius sacramenti.

24. *Indistincta.* Dices, idem debet esse constitutum, & distinctum cuiusque rei; per id enim, per quod constituitur in se ipsa, debet distingui ab omni alia, quia ideo non est alia, quia est in se talis; quod non potest vnum sacramentum distingui ab alio, nisi per id, per quod constituitur in esse talis sacramenti; atque ideo non poterunt esse plura sacramenta per id, quod non pertinet ad constituendum sacramentum.

25. *Respondetur.* Respondetur, Antecedens esse verum loquendo de distinctio simpliciter, non verò de distinctio in ratione totius, nisi explicetur cum debita proportionem. Pro quo aduerte, distinctionem propriam, & rigorosam esse, qua vnum non est aliud, & haec debet semper provenire à constitutiuo intrinsecò rei, vt obiectio probat: nam in exemplo supra posito de duabus aquis, illae etiam quando faciebant vnam aquam, illae, inquam, tunc erant duae partes distinctae inter se, quarum vna non erat alia pars; & hoc habebant singulae per id, per quod singulae constituebantur, nempe per suam haecceitatem quidditativam. Per separationem vero postea non acceperunt genus hoc distinctionis, & pluralitatis, sed aliud minus proprium, scilicet quod essent duae aquae totales, hoc est, quod non componerent idem totum sicut autem hoc, quod est esse aquam totalem, habent singulae, non per sua constitutiva intrinseca, sed per carentiam continuationis: sic etiam per eandem carentiam continuationis, quae est aliquid superadditum aquae in ratione aquae, habent singulae distingui in ratione totius, hoc est, esse vnum totum, quod non sit illud aliud totum. Vnde in hoc etiam genere distinctionis videtur habere suo modo locum regula illa supra posita; nam licet haec aqua non sit distinctum totum ab alia per id, per quod constituitur in se ipsa, est tamen totum distinctum ab alia per id, per quod constituitur in ratione totius, atque ita semper distinctum est constitutum, saltem constitutum in illo genere, in quo est distinctio. Hinc iam ad obiectionem respondetur, eam doctrinam applicando ad materiam praesentem, singulas particulas consecratas distingui ab aliis per id, per quod in se ipsis constituuntur in ratione sacramenti; atque ideo ante separationem

etiam localem habere hanc distinctionem intrinsecam, qua haec particula, seu hoc sacramentum praescindendo à sacramento totali, & partiali, non est illa alia particula. Quod vero sit sacramentum totale distinctum ab illa alia hostia, non est constitutum huius particulae in ratione sacramenti, sed in ratione sacramenti totalis, quod haberi potest per aliquam circumstantiam extrinsecam rationi sacramenti, & per illam eandem sicut constituitur in ratione totalis, potest distingui ab alio, & facere duo tota, quae prius non erant, nisi sacramenta partialia.

26. *Intestabilis.* Vergebis, quia species panis, & species vini continentes corpus, & sanguinem, etiam quando sunt simul in altari, dicuntur duo sacramenta: sic enim aliquando de illis loquitur Ecclesia, vt supra vidimus; ergo & duae particulae, seu duae hostiae consecratae simul etiam coniunctae in altari possent dici duo sacramenta. Respondeo negando consequentiam: sicut enim duo cibi diuersi, v.g. carnes, & poma, etiam quando sunt simul in mensa, dicuntur duo cibi; plura tamen poma eiusdem rationis simul posita non dicuntur plures cibi, sed vnus: sic corpus, & sanguis Christi sub speciebus diuersis dicuntur duo sacramenta, quia heterogeneitas fecit pluralitatem: duae tamen hostiae simul posita non dicuntur duo sacramenta, sed vnum; quia in his homogeneis separatio facit pluralitatem, & coniunctio vnitatem. Non potest ergo in vniuersum approbati regula illa P. Vasquez de multiplicandis sacramentis Eucharistiae solum propter multitudinem specierum, etiam quando simul posita sunt.

27. *Nec etiam vniuersaliter verum est multiplicari sacramentum pro multitudine summentium.* Sed neque etiam regula illa alia, quod multiplicetur sacramentum iuxta multitudinem eorum, qui illud suscipiunt, videtur vniuersaliter vera. Primo, quia si in eodem calice sit vinum pro decem conuiuiis, non dicuntur plura vina, sed vnum vinum, & vnus potus pro omnibus; ergo sanguis Christi potandus à multis dicitur adhuc vnus potus, dum est in vno calice, & corpus Christi sumendum à multis, tamen, dum est in eadem pyxide, dicitur vnus cibus, sicut plura poma in eodem ferculo, apposita pro omnibus dicuntur vnus cibus.

Secundò, quia si eadem hostia consecrata ab aliquo sumpta propter stomachi debilitatem non corruptis speciebus, integra post horam eiceretur, posset eadem ab alio sacramentaliter sumi, & vtrique dedisset gratiam, non tamen essent duo sacramenta, nec duae Eucharistiae; nihil enim haberet vna, quod non haberet alia, vt constat; ergo distinctio summentium non multiplicat. Tertiò, quia sicut ante vsum actuale est verum, & completum sacramentum Eucharistiae, sic ante vsum potest esse vnus, vel plura sacramenta; sed ante vsum est indifferens, vt sumatur ab vno, vel multis; ergo non multiplicatur per solam multitudinem summentium.

28. *Respondetur.* Dicunt aliqui, multiplicari per intentionem, qua destinantur hostiae distribuendae pluribus, vel dandae vni; ideo tres partes sumendae ab eodem Sacerdote sunt vnum sacramentum; tres verò particulae dandae tribus sunt tria sacramenta. Sed contra; quia haec intentio interior videtur nimis extrinseca ad faciendam hanc vnitatem, vel multitudinem. Quid enim si vnus habeat intentionem distribuendi illas hostias multis, alius verò habeat intentionem, quod sumantur omnes ab vno, eruntne tunc plura, & vnum sacramentum simul propter diuersas illas intentiones? Adde, non esse vnum, vel multos cibos, qui eodem ferculo apponuntur propter intentionem internam, quam aliquis habet comedendi totum illud, vel distribuendi sociis. Denique, qui defert sacramentum pro pluribus infirmis communicandis,

candis, non dicitur communiter deferre sacramenta, sed sacramentum.

29. *Nec verum est uniusaliter multiplicari pro multitudine sumptionum.* Illa etiam regula, quod multiplicetur hoc sacramentum pro multitudine sumptionum, non videtur in uniuersum vera. Primum quia, ut supra dicebam, eadem difficultas videtur restare de ipsis sumptionibus, unde multiplicentur nam si hæc multiplicentur per distantiam vnius ab alia, idem poterit dici de ipsis Sacramentis. Secundum, quia potest contingere, ut sit duplex sumptio eiusdem sacramenti, ut in casu supra posito, si eandem hostiam, quam hodie quis sumpsit, cras, incorruptis speciebus, eiiceret, posset iterum cras eam sacramentaliter sumere, sicut posset aliam sumere, & daret novam gratiam sacramentalem, & diuersam refectionem spiritualem: sacramentum tamen esset omnino idem, ut constat; ergo sumptio sola diuersa non multiplicat.

30. *Instantia.* Dices, iuxta probabilem sententiam, quæ docet, posse aliquando eandem contritionem non reuocatum deferre pro materia in duplici Sacramento Pœnitentiæ, adhuc illa contritio diceretur duplex sacramentum propter duas applicationes; ergo & in prædicto casu eadem hostia diceretur duplex sacramentum, propter duas applicationes, vel sumptiones. Respondetur, fore tunc duo sacramenta Pœnitentiæ, quia illud sacramentum non includit solam contritionem, sed etiam confessionem, absolutionem, & satisfactionem; quæ omnes essent diuersæ, licet contritio esset eadem: in nostro tamen casu sacramentum Eucharistiæ esset omnino idem; quia omnia, quæ illud intrinsecè componunt, essent omnino eadem, ut constat.

31. *Non ergo leuiter confirmatur nostra sententia ex eo quod nulla regula possit præscribi quæ satisfaciunt.* Vides, vix posse regulam aliquam præscribi, quæ omnino satisfaciatur: unde non leuiter confirmatur nostra sententia, iuxta quam si solum corpus, & sanguis Christi significantur in recto, facile omnia expediuntur; & explicatur optimè, quomodo hoc sacramentum semper sit idem cibus, idem panis, idem sacramentum, siue ab vno, siue à multis sumatur. Si tamen in recto diceretur etiam species, ut alij volunt, tunc in primis dicerem, coniunctionem localem plurium specierum, v.g. in eadem pyxide, in eodem altari, facere, ut dicatur vnum sacramentum, sicut plura poma eiusdem rationis appositæ simul dicuntur vnus cibus, si verò separantur, tunc ratione separationis possent dici plura sacramenta, licet fortasse separatio ad hoc non cogeret: nam de toto tritico, quod in diuersis horreis vrbis asseruatur, solemus dicere, illud esse cibum omnium ciuium pro hoc anno: cur ergo de omnibus hostiis consecratis, Romæ existentibus, non possemus dicere, illum esse cibum spiritualem huius vrbis?

32. *Separatio tamen foret sufficiens ad dicenda plura sacramenta.* Cæterum, quod separatio illa sufficeret ad dicenda plura sacramenta, colligi etiam potest ex eodem communi modo loquendi de cibis communibus; qui, etiam si sint homogenei, distributione tamen ipsa, & separatione appellantur multi cibi. De eodem enim tritico, & pane omnibus dabat Ioseph Genes. 47. & tamen dicitur, quod præbebat cibaria singulis, & rursus quod Sacerdotibus statim cibaria ex horreis publicis præbebantur; & de eodem Manna dicitur Exod. 16. In die autem sexta collegerunt cibos duplices, id est, duo gomor per singulos homines. Posset ergo similiter Eucharistia propter distributionem, & separationem appellari multiplex cibus. Propter hanc enim rationem diximus sup. sect. 1. Eucharistiam sub speciebus panis, quando seorsum sumitur à speciebus vini, posse appellari, non conuiuium integrum, sed totale sacramentum; quia in eiusmodi homogeneis separatio dat totalitatem; ergo eodem modo eadem species Eucharistiæ per separationem ab alia

simili specie potest acquirere pluralitatem in sua ratione, quam prius non habebat.

Dices, si Sacerdos accipiat hostiam vnam, & statim afferatur alia hostia ex alia Ecclesia, quam absque interruptione morali in eadem Missa accipiat, non diceretur suscepisse duo sacramenta, sed vnum; ergo distantia vnius hostiæ ab alia non sufficeret ad multiplicanda sacramenta. Respondetur, tunc ex vtraque hostia fieri vnum sacramentum per coniunctionem; quia licet prius distarent, postea adducta secunda hostia ad Sacerdotem, qui sumperat primam, incipit secunda facere vnum sacramentum cum prima.

Aduerte tamen primum, hæc procedere non absolute, sed ex suppositione, quod species dicerentur in recto; nam de facto iam dixi, semper esse idem sacramentum. Nunc solum dicimus, quod si illa sententia esset vera, ita magis consequenter loquendum esset: iuxta quam etiam sententiam dicendum esset, per sumptionem diuersarum hostiarum à diuersis multiplicari etiam sacramenta; quia ipsa sumptio à diuerso homine multum separatur moraliter vna hostia ab alia; nam licet physicè magis fortasse distet vna pars hostiæ ab alia in eodem altari, quam in stomacho vnius ab alia existente in stomacho alterius localiter coniuncti, in ordine tamen ad vñus humanos, & moraliter magis separata est, & ideo posset maiori titulo multiplicare sacramenta.

Aduerte secundum, iuxta eandem sententiam, quod licet sumptio solum diuersa eiusdem hostiæ non sufficeret ad multiplicanda sacramenta, ut supra diximus, casu, quo eadem hostia die sequenti ab eodem, vel ab alio homine iterum sumeretur, aliter tamen dicendum fortasse alicui videbitur, si illis speciebus corruptis, & reproducta iterum eadem materia, & eadem quantitate, iterum generaretur tritico, & fieret panis, ac consecraretur, licet enim tunc esset idem corpus Christi sub eadem quantitate panis, adhuc videtur posse dici, non esse idem sacramentum, quod prius fuerat; tum quia cætera accidentia panis essent diuersa, tum etiam quia licet omnia priora accidentia panis fuissent diuinitus reproducta; consecratio tamen diuersa requireretur; quæ videtur sufficere ad variandum ens artificiale, ut quando crux lignea dissolueretur, & postea ex eiusdem lignis, & clavis iterum construeretur, censeretur moraliter esse crux noua, eo quod interruptio illa indigens nouo artificio ad hoc, ut iterum resisteret ens artificiale, sufficit ad variandum illud ens artificiale moraliter: unde calix consecratus, si rumpatur, & dissoluatur, ac postea ex eadem materia fiat calix, indigebit noua consecratione, quia censeretur nouus calix propter nouum artificio, quod interuenit. Cum ergo sacramentum illud propter corruptionem specierum dissolutum fuisset, & postea de nouo construat per nouam formam, & nouam coniunctionem corporis Christi cum speciebus, videtur etiam fore nouum sacramentum.

Cæterum, si hæc ratio sufficeret ad multiplicanda sacramenta simpliciter, & absolute, probaret etiam in nostra sententia, licet hoc sacramentum dicat in recto solum corpus & sanguinem Christi, adhuc plures hostias saltem à diuersis consecratas esse multa sacramenta propter diuersum artificio, nempe diuersam formam, & diuersam coniunctionem specierum cum corpore Christi, sicut calix est diuersus, licet argentum sit idem, propter diuersam formam artificialem de nouo inductam. Quare dicendum est, in rigore loquendo, id non sufficere, neque in illo casu crucem fore diuersam in rigore physico loquendo, quia id, quod importatur in recto, est idem, nec

nec possunt eiusmodi concreta accidentalia multiplicari, nisi multiplicetur rectum, seu subiectum, vt constat in vno homine habente plures paternitates etiam successiue vnā post aliam, qui tamen non dicitur alius pater ab eo, qui prius fuit. Latius tamen, & in ordine ad vsum humanum appellatur aliquando alia crux & alius calix, nempe pro formali, seu habere aliam formam artificialem crucis, vel calicis, & ideo indiget noua consecratione; quia nimirum consecratio ex intentione consecrantis videtur affixa, non argento, sed formæ calicis, secundum quam delerui potest ad vsum sacrificij, quare destructa forma artificiali calicis, prout moraliter destrui censetur, quando indiget nouo artificio, vt habeat talem figuram & partium dispositionem, censetur etiam perisse consecratio, nec posse redire, nisi de nouo consecratur. Est ergo latior, & minus propria illa loquutio, qua dicitur alius calix, sicut si aliquis, qui eandem vestem sæpius dissoluit, & refecit, diceretur habuisse decem vestes; aut qui librum dissolutum iterum conglutinat, diceretur accipere, vel habere alium librum; quæ loquutiones, vt constat, non sunt propriæ; dicitur tamen aliquo modo ille alius calix, quasi æquiualeuter, quia in ordine ad vsum sacrificij ineptus est, perinde ac si esset alius, nisi de nouo consecratur; eo quod consecratio prima non erat affixa materiæ, sed formæ artificiali, quæ iam per fractionem moraliter destructa censetur. Sic ergo sacramentum illud improprie posset dici aliud ratione formæ & nouæ conglutinationis, & constructionis partium; in rigore tamen loquendo esset idem, si totum, quod importatur in recto, manet idem: si autem rectum ex aliqua parte esset diuersum, aliqua etiam ex parte diuersum erit sacramentum.

Aduerte tertio, in eadem sententia ponente species etiam significari in recto, licet propter specierum separationem dicenda essent multa sacramenta, illam tamen pluralitatem non esse sumendam ex respectu, quem species illæ haberent ad plures refectioes, aut cibationes, sed ex separatione, vt diximus, illarum specierum. Si enim multitudo desumenda esset, vt aliqui volunt, ex aptitudine, quam species habent ad plures cibationes, sequeretur fore etiam multa sacramenta ante separationem, si plures hostiæ simul consecrarentur, aut plures panes, quos vnica comestione non posset vnus homo simul sumere, aut si vinum in ea quantitate consecraretur, quam vnus homo non posset simul bibere: tunc enim multiplicandum esset etiam sacramentum per ordinem ad plures sumptiones, vel refectioes, cum non esset aptum ad vnā, sed ad plures. Non ergo deberet sumi pluralitas, sed ad plures. Non ergo deberet sumi pluralitas, sed ad plures. Non ergo deberet sumi pluralitas, sed ad plures.

Vltimò aduerte, in eadem sententia non debere multiplicari sacramenta propter plures significatioes, & virtutes ad causandas plures gratias in diuersis, prout vult Vasquez num. 16. & 17. dicens, vnā hostiam vnā solam gratiam posse significare, & causare; plures verò hostias plures gratias in diuersis. Hoc tamen difficile est, quia significatio in actu primo, & virtus causatiua est essentialis sacramento, vt fateretur ipse Vasquez ibi. pluralitas autem sacramenti non est essentialis Eucharistiæ; nam eadem partes hostiæ, quæ vnitæ erant vnū sacramentum, diuisæ sunt plura in eius sententia, & duæ partes specierum vini separatæ in duplici calice, sunt duo sacramenta; si autem coniungantur in vno calice, non sunt iam duo, sed vnū sacramentum, & quidem tunc non perdidit aliquam virtutem.

P. Ioan. de Lugo de Sacramentis.

causandi, vel significandi gratiam propter illam coniunctionem: adhuc enim significant gratiam, quam causare possunt in omnibus, qui ex illo calice sumpserint, quotquot illi sint: non sumitur ergo pluralitas ex noua virtute significandi, vel causandi, quam habeant, semper enim significant gratiam causandam de nouo per nouam sumptionem; neque ex se significant magis vnā gratiam causandam per vnā sumptionem, quā plures gratias causandas per plures sumptiones. Sed de his satis.

DISPUTATIO III.

De necessitate Eucharistiæ.

SECTIO I. *Premittitur, quid sit necessitas mediij; quid præcepti.*

SECTIO II. *Utrum Eucharistia sit necessaria ad salutem necessitate mediij?*

DE hoc agit S. Thomas in presenti art. 3. vbi non est sermo de necessitate præcepti, sed de necessitate mediij: nam de necessitate præcepti agitur infra quæst. 80. Oportebit autem prius breuiter tradere, quid sit necessitas mediij, quid præcepti.

SECTIO I.

Premittitur, quid sit necessitas mediij, quid præcepti?

HÆC distinctio ab antiquis insinuata à Neotericeis accuratius traditur, cum quibus supponendum omnino est, dupliciter aliquid esse necessarium ad salutem, scilicet vel necessitate mediij, vel necessitate solum præcepti. Primo modo dicitur necessaria gratia iustificans; nam est medium necessarium ad beatitudinem consequendam: secundo modo dicitur necessaria restitutio rei ablata, vel obseruatio ieiunij, &c. Est autem non exigua difficultas, & controuersia inter recentiores Theologos in explicanda omnino differentia inter vtramque necessitatem; de quo videndus est vltra alios Vasquez in presenti disput. 169. cap. 1. & tom. 4. in 3. part. quæst. 84. artic. 5. dub. vnicò. In qua quæstione, omittis variis sententiis, breuiter dicendum censo, illa dici necessaria necessitate mediij, quæ requiruntur, vt conducant ad salutem, vel ad aliquid necessarium ad salutem æternam, & sine quibus salus haberi non potest; illa autem dici necessaria necessitate præcepti, quæ solum requiruntur necessariò, vt vitetur aliquod peccatum, quod esset obex ad salutem. Hinc est, Baptismus esse necessariū necessitate mediij, quia requiritur necessariò ad primam gratiam, sine qua salus non obtinetur; at verò restitutio solum est necessaria necessitate præcepti, quia solum requiritur, ne ponatur obex peccati retinendo alienum.

Ex quo oritur alia differentia, per quam à posteriori dignoscuntur facile necessaria necessitate mediij, & necessaria necessitate præcepti; nam quæ solum sunt necessaria hoc posteriori modo, talia sunt, vt eorum ignorantia excuset; nam si quis inuincibiliter ignoret obligationem restituendi, non ideo damnabitur; at verò in iis, quæ sunt necessaria necessitate mediij, ignorantia etiam inuincibilis, licet excuset à nouo peccato, non tamen excusat defectum illum; vt si quis inuincibiliter ignoret necessitatem Baptismi, licet excusetur à nouo peccato, quod

1.
Duplex necessitas mediij & præcepti.

Vasquez.

In quo sita sit differentia inter vtramque necessitatem.

2.
Hinc oritur alia differentia à posteriori.
A necessaria te præcepti ignorantia excusat, sicut ab alia.